

ορτήσατο αὐτῷ ἀρμονίαν καὶ ἀναλογίαν
τὰ μέλη, κηλῶς τετραγωνισμένους
τοὺς ὤμους καὶ ἀρμοδίως ἐξογκωμένον
τὴν στήθος, καὶ τὴν κεφαλὴν κεκοσμη-
μένην διὰ πλουσίας κόμης· μακάριος ὁ
ὅστις δὴ μελάνας ὀφθαλμούς οἴτινες νὰ
ἀντιπαραστήσῃ ἐγκαίρως ὅτε μὲν νὰ λάμπω-
σιν, ὅτε δὲ νὰ ἀνοίγῃνται μετ' ἐκπλή-
ξεως, ὅτε δὲ νὰ ἡμικαλύπτονται ὑπὸ
πυκνὰς βλεφαρίδας, ὅτε δὲ νὰ ὑπο-
κρίνῃνται θαυθεῖαν μελαγχολίαν, ὅτε δὲ
νὰ ἐκφράζωσιν ἀπειρον ἔκστασιν καὶ ἄλ-
λῃ σκεπτικὴν περιφρόνησιν· εὐδαίμων
ὁ ἄνθρωπος ὅστις δύο σειρὰς λευκοτάτων ὀδόντων
καὶ συμπαθητικὸν ἦχον φωνῆς, καὶ εὐδαι-
μονότερος πάντων (προσθέτομεν ἡμεῖς)
ἐκτετακτὴν τὴν παντοδύναμον θεότη-
τά, τὸν πλοῦτον, ἥτις εἶνε, ἡ συντομι-
νὰ ὁδὸς ἡ πρὸς τὴν δόξαν ἀγούσα.
ἔπειτα, θεβαίως, εἶνε πέραν τῆς ἡμισείας
τοῦ ὅπως γίνῃ μεγαλοφυΐα. Ἔσπετε πα-
ράδοξοι εἰς τοὺς τρόπους σας, ἀπαντᾷτε
ἐπιστροφῶς εἰς τοὺς ἐρωτῶντας ἡ μὴ
ἀπαντᾷτε ποσῶς; ἀσπάσθητε τρόπους τοῦ
αὐτοῦ, τόσοι πρῶτοι τύποι ὥστε νὰ δι-
ακρίνεσθε μεταξὺ πολλῶν, ἔχετε ἴδιον
τύπον τοῦ ἐνδύεσθαι, πῶλον σχήματος
καὶ generis ὅστις ἡ νὰ πίπτῃ μέχρι
τοῦ, ἡ νὰ σᾶς ἀποκαλύπτῃ ὁλόκλη-
ρον τὸ μέτωπον, ὁμιλῆτε μὲ τρόπον
κατατριώδη, — διακοπτόμενοι αἴφνης, ὡς
ἐν προσβληθέντες ὑπὸ αἰφνιδίας ἰδέας,
ὅποτε προσποιήθητε τὸν ἀφρημένον,
κατατριεῖτε τὴν ἄκραν τῶν ὑποδημά-
των σας ἢ ἐν ταῦτοις ἐσσανίζετε διὰ
τοῦ ραβδίου σας, — διὰ τὴν τύχην σας· χα-
ρακτηρίζετε τὸν ἑαυτὸν σας ὡς δυστυχῆ
ἐξαρτημένο, ὑπὸ τὸ ἄχθος πόνων, οὐς οὐδεὶς
ἀνίστησε· ἀκολουθῶς, ἀλλὰ κάμετε καλὰ
τοὺς λογαριασμούς σας, προσέξτε μὲ ποῖον
ἐπιμαίετε, βολιδοδοσκοπήσατε κατὰ εἶδος
τοῦ πνεύματος ἑνὸς ἐκάστου, ἀκολουθῶς με-
ταβάλετε ὕψος, προσποιήθητε, ὅτι οὐδό-
τε φροντίζετε περὶ φήμης οὐδὲ περὶ
ἀποδοκιμασίας τοῦ κοινου, γελάτε
ὅλους γενικῶς, καὶ μὲ τὸν ἑαυτὸν
ἀκόμη καὶ θέλετε ἰδῇ ὅτι ὅλα ταῦτα

θὰ φέρωσι τὰ ἀποτελέσματα τῶν ὡς ἔλε-
γον οἱ νεγρομάντις. Εἶναι ἀνάγκη ἐνί-
στε νὰ περιορίζηται τις, καὶ νὰ ὁμιλῇ
μετὰ γλυκύτητος καὶ ἐνίοτε νὰ κάμνῃ
τὸν αὐστηρὸν, νὰ εἰσέρχεται εἰς εὐγενῆ
ὁμιλον χωρὶς νὰ στρέψῃ τὸ βλέμμα εἰς
οὐδέν, ἢ εἰς τὸ μέσον ὁμιλίας τινὸς
κρατούσης πάντας εἰς προσοχὴν, νὰ λαμ-
βάνῃ τὸν πῖλον καὶ τὸ ραβδίον καὶ νὰ
ἐξέρχεται, ἐπὶ τὸ Γαλλικώτερον, ὡς λέ-
γουσι. Ἀλλ' ἐπὶ τοῦ παρόντος ἀρκεῖ ἁ-
φίσκτέ με νὰ γελάσω σκεπτόμενος τί
μέρος θὰ ἔπαιζεν ὁ καλοκάγαθος ἀνθρω-
πος ὅστις ἀφοῦ ἐπὶ πολὺ ἐδίδασκε τὸν
Ὁρέτιον, στεντορεία τῇ φωνῇ ἀκολουθῶς
ἀναγκάζεται νὰ τὸν διαψύσῃ διὰ τίνος νέ-
ου κώδικος χειρισμένου διὰ τοῦ μύρου
(mantecca) τῶν ἡμετέρων ἐρατεινῶν ἀνα-
γνωστριῶν (pardon, mesdemoiselles).

I. S. ΜΑΝΕΣΗΣ.

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΗΘΙΚΗ ΑΓΩΓΗ.

ΟΙ ΝΟΜΟΙ

Ὁμιλοῦντες περὶ τῆς μεγάλης καὶ ἀ-
πειροπληθοῦς οἰκογενείας, ἥτις κοινω-
νία καλεῖται, ἀναφέρομεν τοὺς νό-
μους. (ὅρα φυλλάδιον Δ'. Ζ. Α.) Ἰ-
δοὺ νῦν πραγματευόμεθα περὶ τούτων.
Ἡ ζωὴ καὶ ἐνεργὸς δύναμις, ἥτις
διοικεῖ τὸ μέγα κοινωνικὸν οἰκοδόμη-
μα· τὸ ἠθικὸν πρόβλημα, ὅπερ ἀντιτάτ-
σεται καὶ ἀποκρούει τὰς ὁρμὰς τοῦ ἐ-

Ἀσμένως βλέπομεν τὸν ἀξιότιμον Κ.ον
Κραστὴν ἐξακολουθοῦντα νὰ κοσμῇ τὸν ἡμέτε-
ρον Ἀνθῶνα διὰ τῶν ὠφελιμῶν αὐτοῦ
διατριβῶν. Πιστεύομεν ὅτι καὶ εἰς τὰ ἐκδο-
θησόμενα φύλλα θέλομεν καὶ πάλιν καταχωρίσει
τοιαύτας· ἐξαίτουμέθα δὲ παρ' αὐτοῦ συγγνώμην
ἐπὶ τῇ μὴ καταλλήλῳ τοποθεσίᾳ τοῦ ἄρθρου
αὐτοῦ, προελθούσῃ ἐκ λάθους τοῦ τυπογράφου.

Σ. τ. Δ.

γυῖσμου καὶ τῶν κακοδούλων παθῶν τῶν ἀνθρώπων ἐκείνων, οἵτινες ζῶντες ἐν τοῖς κόλποις τῆς κοινωνίας ἀποπειρῶνται νὰ διαταράξωσι τὴν ἐν αὐτῇ ὑπάρχουσαν ἁρμονίαν καὶ τάξιν ἐπὶ βλάβῃ πάντων, εἶναι οἱ νόμοι.

Ἄνευ νόμων εἶναι ἀδύνατον νὰ ὑπάρξῃ ἡ κοινωνία. Αὕτη εἶναι ἀλήθεια, τὴν ὁποίαν πάντοτε ὀφείλομεν νὰ ἐχωμεν πρὸ ὀφθαλμῶν ἀλήθεια, ἥτις πρέπει νὰ ἐνισχύῃ ἡμᾶς, ὅπως ἀγογγύστως εἰς αὐτοὺς ὑποβαλλόμενοι συντελώμεν ἵνα αὐστηρῶς ἐφαρμόζονται, καὶ καθιστῶνται πανταχοῦ καὶ πάντοτε ἰσχυροὶ καὶ σεβαστοί.

Ὁ σκοπός, πρὸς ὃν ἀποβλέπουσιν οἱ νόμοι, δὲν θὰ ἐπιτυγχάνετο, ἂν τὴν πρὸς αὐτοὺς ὀφειλομένην εὐπείθειαν καὶ εὐλάβειαν ἀντικαθίστα ἡ ἀπειθεία καὶ ἀσεβεία. Καὶ ἂν θελήσωμεν ν' ἀναζητήσωμεν τὰ πρῶτα αἰτία τῆς παρακμῆς καὶ πτώσεως πολλῶν ἐθνῶν, θ' ἀνεύρωμεν, αὐτὰ εἰς τὴν ἐκ τῆς ἀπειθείας καὶ ἀνευλαθείας προελθοῦσαν χαλάρωσιν τῶν θεσμῶν τῶν. Δὲν εἶναι ὑπερβολὴ τὸ τοιοῦτον. Ἀνοίξωμεν τὴν μεγάλην καὶ διδασκτικὴν τῆς παγκοσμίου ἱστορίας βίβλον, καὶ θ' ἀπαντήσωμεν πρόοδον, πολιτισμὸν, μεγαλεῖον, ἐκεῖ, ὅπου καὶ συνετοὶ νόμοι ἤκμαζον, καὶ μετὰ θρησκευτικοῦ σεβασμοῦ ἐτήρουντο ἀπεναντίας δὲ θὰ παρατηρήσωμεν ἐμφυλίους διαμάχας, παρακμὴν, ὀπισθοδρόμησιν, καταστροφάς, ἀποσύνθεσιν, βαρβαρότητα, ἐκεῖ, ἔνθα οἱ νόμοι παρεβιάσθησαν, περιεφρονήθησαν, κατεπατήθησαν. Ἡ Σπάρτη καὶ αἱ Ἀθηναὶ ὄφειλον τὸ ἀθάνατον κλέος, τὸ μεγαλεῖον καὶ τὴν ἐνδοξὴν ἱστορίαν τῶν εἰς τοὺς ἐαυτῶν νόμους. Ἐκεῖ ὁ ἀθετῶν τὰ παραγγέλματα τῶν ρητρῶν τοῦ περιφήμου τῆς Σπάρτης νομοθέτου Λυκούργου καὶ τῶν νόμων τοῦ σοφοῦ τῶν Ἀθηνῶν νομοθέτου Σόλωνος ἐθεωρεῖτο καὶ ἐτιμωρεῖτο ὡς ἐνοχος τοῦ φοβερωτέρου ἐγκλήματος, ὅπερ ἡδύνατο νὰ κατασιπλώσῃ τὸν ἄνθρωπον. Καὶ δικαίως καθότι ὅστις παραβαίνει τοὺς

νόμους τῆς πατρίδος του, ἀποπειρᾶται νὰ ἀφαιρέσῃ ἀπὸ τῶν ἄλλων ὁμοίων τοῦ ἀνθρώπων τὰ εὐεργετήματα καὶ ἐν γένει τὰ ἐχέγγυα ἐκείνα τῆς ἀσφαλείας ἥτις προστατεύει αὐτοὺς κατὰ τοῦ ἐγγυῆστος καὶ τῆς κακοδουλείας τῶν μοχθηρῶν καὶ διεσθαρμένων ἀποπειρᾶται νὰ ἐγκολλήσῃ καὶ ἀναπτύξῃ τὴν γαργαρινὰν εἰς τὸ ὑγιὲς καὶ σθεναρὸν τῆς κοινωνίας σῶμα. Ἡ Ῥώμη ἦτο μεγάλη, βασιλεὺς τοῦ κόσμου, ἐνόσω ἦσαν σεβαστοὶ οἱ νόμοι τῆς, ἀλλ' αἷμα ἤρξατο νὰ ὀλιγορῇ αὐτῶν καὶ νὰ παραδίδωται ἔρμαιον εἰς παντὸς εἶδους κακίαν, φαιλότητα καὶ διαφθοράν, ἡ Ῥώμη ἔπεσε καὶ δὲν ἀνέλαβε πλέον τὴν προτέραν αὐτῆς εὐκλείαν καὶ λαμπρότητα.

Ἀλλὰ δώσωμεν ἤδη τὸν ἑρισμὸν τῶν νόμων.

« Νόμος εἶναι ἡ ἐκπεφρασμένη γενικὴ καὶ τῶν κοινωνιῶν θέλησις, ἥτις καταστάλλει τὰς ἐρμᾶς τῶν παθῶν καὶ τοῦ ἐγωῖσμου, καὶ ἡ ὁποία δύναται νὰ καταναγκάσῃ εἰς τοῦτο τὸν ἀσεβοῦντα πρὸς τὰ δίκαια τῶν συγκοινωνῶν του. »

Τῇ βοηθείᾳ λοιπὸν αὐτῶν ἔχει ἕκαστος ἐξησφαλισμένην τὴν ζωὴν, τὴν τιμὴν, τὴν περιουσίαν του, καὶ, ὅσῳ ἐν προσδότηθῃ εἰς τι τούτων, δὲν ἔχει νὰ νάγκην νὰ ὑψώσῃ τὸν ἴδιον βραχίονα, ὅπως λάβῃ ἱκανοποίησιν καὶ δικαιοσύνην παρὰ τοῦ προσβαλόντος αὐτόν. Ὁ νόμος διὰ τῶν ἰδίων ἐαυτοῦ ὀργάνων συλλαμβάνει, δικάζει καὶ καταδικάζει τὸν ἐνοχον καὶ τιμωρεῖ αὐτόν ἀνάλογως πρὸς τὸ εἶδος καὶ τὴν βαρύτητα τοῦ διαπραχθέντος ἀδικήματος. Ἄνευ δὲ νόμων, τί θὰ ἦτον ἄρα γὰρ ἡ κοινωνία; Δινηκεῖς καὶ ἀκατάπαυστος πόλεμος πάντων κατὰ πάντων· εἰς τὴν ἀληθῆς δίκαιον θὰ ἀντικαθιστάτο τὸ δίκαιον τοῦ ἰσχυροτέρου, ἐκ τούτου δὲ θὰ ἐγεννῶντο ἐριδές, διαμάχαι, ἀντεδικήσεις, δυσφημίαι, αἵτινες θὰ καθίστανον τὸν ἑρμῆ καὶ μονήρη εἶον πρὸς τὸν ἐν τῇ ἀνθρωπίνῃ κοινότητι

νανία συμβιώσεως. Τίς δ' ἄλλος χαλινός, πλὴν τῶν νόμων, τιθεμένων ὑπὲρ πάντων πάσης ἀτομικῆς βουλήσεως, ἡδύναντο νὰ περιορίσῃ τὴν ἀνθρωπίνην κακοβουλίαν καὶ παρνομίαν; Ἐπρεπε ἴσως νὰ εὐρισκώμεθα πάντοτε μὲ τὰ ὅπλα εἰς τὰς χεῖρας, ὅπως ὑποκρούωμεν πᾶσαν καθ' ἡμῶν ἐπίθεσιν καὶ ὑπερασπίζωμεν τὰ δίκαιά μας; Ἀλλὰ τότε ἤθελεν ἀποτύχει καθ' ὁλοκληρίαν ἡ εὐγενής καὶ ἐπολιτιστικὴ ἀποστολὴ τῆς ἀνθρωπίνης κοινωνίας καὶ ματαιωθῇ ὁ προορισμὸς τοῦ ἀνθρώπου, διότι, κατεχόμενοι ὑπὸ τοῦ φόβου τῶν προσβολῶν κατὰ τῆς ζωῆς, τῆς τιμῆς, τῆς ἐλευθερίας καὶ ἰδιοκτησίας ἡμῶν, καὶ ὀφείλοντες ἀπαύστως νὰ προνοῶμεν πρὸς διατήρησιν αὐτῶν, δὲν θὰ εἴχομεν πλεον καὶ χρόνον ν' ἀσχολώμεθα εἰς τὴν περιποίησιν τῶν ταχυνῶν, τὴν καλλιέργειαν τῶν γραμμάτων καὶ τὴν ἐν γένει διανοητικὴν καὶ ἠθικὴν ἡμῶν ἀνάπτυξιν καὶ τελείωσιν.

Δύο μεγάλαι τάσεις ἐπικρατοῦσιν ἐν τῇ ἀνθρωπίνῃ φύσει· ἡ τάσις πρὸς τὸ ἀγαθὸν καὶ ἡ τάσις πρὸς τὸ κακόν. Τὸ τελευταῖον τοῦτο θὰ ἐλάμβανε τὴν ὑπεροχὴν, ἂν μὴ ὑπῆρχον κωλύματα ἐμποδίζοντα καὶ ματαιοῦντα τὰς προσπάθειάς του. Τοῦτο συναισθανόμενοι καὶ οἱ πρῶτοι ἄνθρωποι, οἵτινες συνέστησαν τὰς πρώτας κοινωνίας, ἐφρόντισαν ἐνὼρις, ὅπως χάιν τῆς κοινῆς εὐημερίας καὶ ἀσφαλείας, θέσωσι κανόνας διαγράφοντας τὴν ἐδὸν, ἣν ἕκαστος ὤφειλε νὰ θαδίζῃ, καὶ ὠρίζον ποινὰς κατ' ἐκείνων, οἵτινες τοὺς κανόνας τούτους παρέβαινον. Καὶ διὰ τοῦτο εἶδομεν, κατὰ τὴν νηπιώδη τῆς ἀνθρωπότητος ἡλικίαν, τοὺς ἀγριοῦθεις καὶ ἀξέστοις ποιμένας νὰ κύπτωσι τὸν αὐχένα εὐπειθῶς καὶ εὐλαβῶς ὑποβαλλόμενοι καὶ ὑπακούοντες εἰς τὴν ἐτυμηγορίαν τοῦ γεροντοτέρου τῶν, ὅστις ὑπὸ τὴν δρῦν καθήμενος ἔλυε τὰς διαφοράς τῶν, ἀπεφάσιζε περὶ τῶν ἐνόχων, καὶ ἐτιμῶρει αὐτούς. Τί ἄρα ἐγίνωσκον οἱ ἄνθρωποι ἐκεῖνοι περὶ κοινωνίας καὶ νόμων; Ἀλλ' ὅμως τὸ ἐμφυτον αἴσθη-

μα τῆς αὐτοσυντηρήσεως ὑπηγόρευεν αὐτοῖς τὴν ἀνάγκην νὰ ὑποτάσσωνται εἰς ὅ,τι εἰς ἑξ' αὐτῶν ἀπεφάσιζε καὶ διέτασσε, καίτοι ἔδ' ἀμαθεῖς καὶ βάρβαροι συνησθάνοντο τὸν κίνδυνον, ὃν διέτρεχον ἐνεκεν ἐλλείψεως νόμων προστατευόντων τὰ δίκαιά των.

Μία τῶν ἰσχυροτέρων δυνάμεων, αἵτινες δύνανται νὰ καταστήσῃ τοὺς νόμους ἀποτελεσματικούς καὶ εὐεργετικούς, εἶναι ὁ ὀφειλόμενος πρὸς αὐτοὺς σεβασμὸς. Ἡ πρὸς τοὺς νόμους ὑπακοὴ καὶ εὐπειθεῖα θεωρεῖται εὐλόγως ὡς ἡ βάσις πάσης πεπολιτισμένης καὶ εὐνομούμενης πολιτείας. «Σέβου τοὺς νόμους» Ἄνευ σεβασμοῦ οἱ νόμοι εἶναι ἀνεπαρκεῖς καὶ ἀνωφελεῖς, ἄνευ δὲ νόμων δὲν δύναται νὰ ὑπάρξῃ ἡ κοινωνία. Ἄνεκτίμητος εἶναι τῶνόντι ἡ ὑπηρεσία τῶν νόμων· διὰ τοῦτο ἀπερίοριστος δέον νὰ ᾔναι καὶ ὁ πρὸς αὐτοὺς ὀφειλόμενος θρησκευτικὸς ἡμῶν σεβασμὸς. Ἡ ὑποταγή, ἡ εὐπειθεῖα, τὸ σέβας, ἡ ὑπακοή, ἡ ἀπαρσάλευτος τήρησις, ἐφ' ὧν ἔχουσι δικαίωμα οἱ νόμοι, εἶναι ὁ ὅρος τῶν, ὧν οὐκ ἄνευ, τῆς χρηστότητος καὶ εὐδαιμονίας παντὸς λαοῦ. Ἀλλοίμονον εἰς τὸν λαόν ἐκεῖνον, ὅστις προσβάλλει, παραβαίνει, ἀψηφεῖ καὶ περιφρονεῖ τοὺς νόμους του· ὁ λαὸς οὗτος καταβραχὺ θὰ παρακμάσῃ καὶ θὰ καταστραφῇ ἀνατρεπόμενος καὶ καταβαλλόμενος ὑπὸ τῶν αὐτῶν ἐκείνων ὅπλων, ἅπερ ἠκόνησε καὶ ἔστρεψεν ἐναντίον τῶν θεσμῶν του.

Ἄς ἐνθυμώμεθα λοιπὸν πάντοτε καὶ κατὰ πᾶσαν στιγμήν, καὶ ἅς ἐγχαράξωμεν καλῶς εἰς τὰς ἀπαλὰς ψυχὰς τῶν τέκνων μας, ὅτι τὸ μεγαλεῖον, ἡ εὐδαιμονία, αὐτὴ ἡ ὑπαρξίς τοῦ ἔθνους ἡμῶν ἐξαρτᾶται κυρίως ἀπὸ μίαν μόνην πράξιν—ἀπὸ τὸν σεβασμὸν καὶ τὴν ὑπακοὴν πρὸς τοὺς νόμους τῆς πατρίδος.

(Ἐράνισμα)

Ι. Σ. ΚΡΑΣΣΑΣ.